

รายงาน

เฝ้าระวังทางระบาดวิทยา WESR

Weekly Epidemiological Surveillance Report

สำนักงานระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health.

ISSN 0859-547X http://epid.moph.go.th/weekly/w_2549/menu_wesr49.html

ปีที่ ๓๗ : ฉบับที่ ๑๒ : ๓๑ มีนาคม ๒๕๔๙ Volume 37 : Number 12 : March 31, 2006

สัปดาห์ที่	๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๑๐	๑๑	๑๒	๑๓	๑๔	๑๕	๑๖	๑๗	๑๘	๑๙	๒๐	๒๑	๒๒	๒๓	๒๔	๒๕	๒๖
จำนวนจังหวัดที่ส่ง	๕๙	๕๘	๕๗	๕๗	๖๗	๖๒	๖๑	๖๓	๖๓	๖๕	๖๔	๗๐														

สัปดาห์ที่ ๑๒ ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

จำนวนจังหวัดส่งข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเร่งด่วนทันตามกำหนดเวลา

ส่งทันเวลา ๓๐ จังหวัด คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๐๐

☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆☆

รายงานการสอบสวนโรคเบื้องต้นอาหารเป็นพิษ Botulism จากหน่อไม้ป๊อป

รายงานการสอบสวนโรค

จังหวัดน่าน ๒๕๔๙

✉ Kusak012@hotmail.com

ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) ของอำเภอบ้านหลวง และ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน
โรงพยาบาลทั่วไป จังหวัดน่าน

ทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) ของสำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 เชียงใหม่

โครงการฝึกอบรมแพทย์ในสาขาระบาดวิทยา และทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) ของสำนักงานระบาดวิทยา
ความเป็นมา

เมื่อวันที่ 15 มีนาคม 2549 ในขณะที่ทีมจากสำนักงานระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขอยู่ระหว่างเก็บข้อมูลงานวิจัยที่โรงพยาบาลบ้านหลวง อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ในเวลาประมาณ 19.00 น. พบว่ามีผู้ป่วยเข้ารับการรักษาที่ห้องฉุกเฉิน 20 ราย ด้วยอาการที่คล้ายคลึงกันคือ คลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง หายใจขัด และในจำนวนนี้ต้องใส่ท่อช่วยหายใจ 1 ราย จึงได้ร่วมกับทีมเฝ้าระวังสอบสวนเคลื่อนที่เร็ว (SRRT) อำเภอบ้านหลวงดำเนินการสอบสวนโรค เพื่อยืนยันการวินิจฉัยโรค ศึกษาสาเหตุของการเกิดโรค และแนวทางในการควบคุมป้องกันโรค ตั้งแต่วันที่ 15 มีนาคมเป็นต้นมา จนถึงวันที่ 26 มีนาคม 2549

ผลการสอบสวน

เมื่อวันที่ 14 มีนาคม 2549 มีเทศบาลงานบุญพระธาตุเมตต์ข้าวซึ่งเป็นประเพณีประจำปีของตำบล ที่หมู่ 5 บ้านนาหวายใหม่ ตำบลปากคาวหลวง อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน มีประชาชนในตำบลเดียวกันและตำบลใกล้เคียง มาร่วมงานประมาณ 354 คน และร่วมรับประทานอาหารกลางวันประมาณ 200 คน

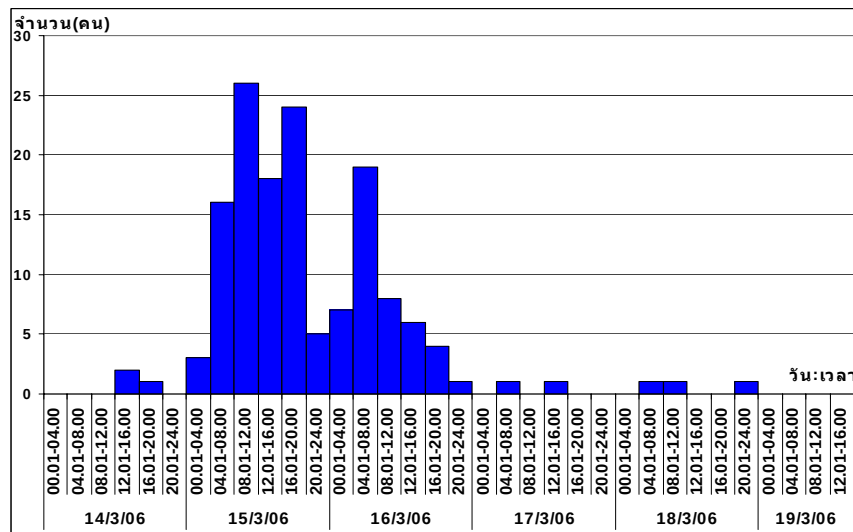

สารบัญ

- ◆ รายงานการสอบสวนโรคเบื้องต้นอาหารเป็นพิษ Botulism จากหน่อไม้ป๊อป จังหวัดน่าน ๒๕๔๙ ๒๐๑
- ◆ สรุปการตรวจสอบสวนว่าภาระของโรคในรอบสัปดาห์ สัปดาห์ที่ ๑๒ วันที่ ๑๕ - ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ ๒๐๓
- ◆ สถานการณ์ผู้ป่วยวัณโรค ประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๘ ๒๐๕
- ◆ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาเร่งด่วนประจำสัปดาห์ สัปดาห์ที่ ๑๒ วันที่ ๑๕ - ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ ๒๐๙

พบผู้ป่วยตามนิยามโรคอาหารเป็นพิษ ตั้งแต่วันที่ 15 - 26 มีนาคม 2549 รวม 163 ราย เพศหญิง 113 ราย เพศชาย 50 ราย
 ค่ามัธยฐานของอายุ 45 ปี ผู้ป่วยรายแรกเริ่มมีอาการเมื่อเวลา 14.00 น. ของวันที่ 14 มีนาคม 2549 หลังจากนั้นทยอยป่วยเพิ่ม
 มากขึ้น ส่วนใหญ่จะมีอาการในช่วงเวลา 08.00 - 16.00 น. ของวันที่ 15 มีนาคม 2549 (รูปที่ 1)

รูปที่ 1 จำนวนผู้ป่วยอาหารเป็นพิษแสดงตามเวลาที่เริ่มมีอาการของผู้ป่วยแต่ละราย (N=145)

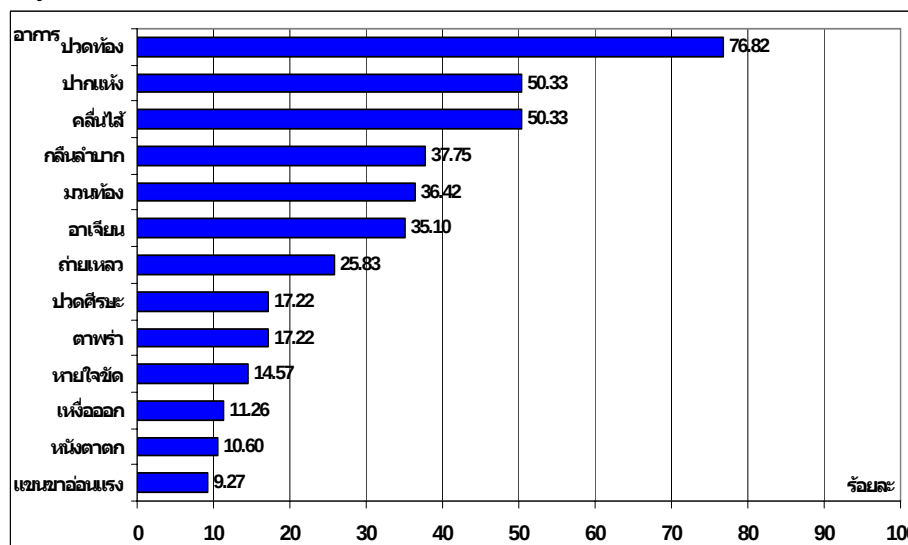

ผู้ป่วยส่วนใหญ่อยู่ในตำบลป่าคาหลวง พบผู้ป่วยมากที่สุดหมู่บ้านนาหวายใหม่ รองลงมาคือ บ้านป่าคา, บ้านนาหวาย, ป่าคาใหม่ และวังยาว ตามลำดับ อาการประกอบด้วย ปวดมวนท้อง คลื่นไส้ ปากแห้ง กลืนลำบาก อาเจียน ตาพร่า(รูปที่ 2) ในจำนวนนี้มีผู้ป่วยที่ต้องรับไว้รักษาในโรงพยาบาล 141 ราย จนถึงปัจจุบัน (วันที่ 26 มีนาคม 2549) ยังมีผู้ป่วยนอนพักรักษาในโรงพยาบาลจำนวน 107 ราย (โรงพยาบาลบ้านหลวง 21 ราย, โรงพยาบาลน่าน 59 ราย, โรงพยาบาลเวียงสา 1 ราย, โรงพยาบาลในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียงจังหวัดน่าน 25 ราย) ในจำนวนนี้ยังมีผู้ป่วยที่ใช้เครื่องช่วยหายใจ 36 ราย

จากการสอบสวนโรคพบว่า อาหารที่จัดเลี้ยงในงานประกอบด้วย หน่อไม้ปิ้งจิ้มน้ำพริกกะปิ แกงผักใส่ไก่ ข้าวเหนียว น้ำและน้ำแข็ง อาหารที่สงสัยคือ หน่อไม้ปิ้ง ซึ่งผลิตโดยกลุ่มแม่บ้านหมู่ 5 ตำบลป่าหลวง ตั้งแต่เดือนกันยายน 2548 ทั้งหมด 53 ปี๊บ ก่อนหน้านี้ได้จำหน่ายไปแล้ว 46 ปี๊บ ส่วนใหญ่จำหน่ายภายในอำเภอเดียวกัน และในงานบุญพระธาตุเมืงข้าวได้นำหน่อไม้ปิ้ง 2 ปี๊บ เปรวมกัน ล้างแล้วผานเป็นชิ้นแบ่งใส่ถุงพลาสติกแจกจ่ายในงาน

จากลักษณะทางคลินิกของผู้ป่วย ประกอบกับข้อมูลการสอบสวน สรุปในเบื้องต้นว่า สาเหตุการป่วยครั้งนี้ น่าจะเกิดจากการได้รับ Botulinum toxin จากเชื้อ *Clostridium botulinum* ซึ่งปนเปื้อนอยู่ในหน่อไม้อัดปิ้ง อย่างไรก็ตามเพื่อยืนยันการวินิจฉัย ได้เก็บตัวอย่างเลือดจากผู้ป่วย 67 ตัวอย่าง อาเจียนหรือน้ำในกระเพาะอาหาร 16 ตัวอย่างและอาหารหน่อไม้ปิ้งที่เหลือ ส่งตรวจหา Botulinum toxin และเพาะเชื้อ *Clostridium botulinum* ที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์แล้ว

รูปที่ 2 อาการของผู้ป่วยโรคอาหารเป็นพิษ Botulism อำเภอป่าหลวง จังหวัดน่าน วันที่ 14 - 26 มีนาคม 2549 (N=151)

มาตรการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว

1. ทำการอายัด จัดเก็บหน่อไม้ดัดแปรงในเขตอำเภอบ้านหลวงทั้งหมด จำนวน 21 ปี๊บ 550 ถัง จากผู้ผลิต 3 ราย
2. จัดทำประกาศแจ้งเตือนประชาชนรวมทั้งให้สุศึกษา ผ่านทางวิทยุชุมชน อินเทอร์เน็ต และประกาศลงนามโดยผู้ว่าราชการจังหวัดประสานทุกอำเภอ เกี่ยวกับการรับประทานหน่อไม้ปี๊บจะต้องปรุงให้สุกด้วยความร้อนจนเดือด นานอย่างน้อย 10 นาที ถ้าเป็นไปได้ควรหลีกเลี่ยงอาหารประเภทนี้ ในการรับประทานอาหารที่บรรจุในภาชนะที่ปิดสนิท เช่น หน่อไม้ปี๊บ ปลากระป๋อง ผลไม้กระป๋องก่อนนำมารับประทานต้องปรุงให้สุกด้วยความร้อน โดยให้เดือดอย่างน้อย 10 นาที หากพบว่าผิดปกติเช่น กระป๋องบุบ บวม มีสนิมหรือมีสี กลิ่นผิดปกติ ให้ทำลายทิ้งไม่นำมารับประทาน
3. ดำเนินการและเฝ้าระวังติดตามอาการผู้ที่รับประทานอาหารในเทศกาล โดยติดตามอาการผู้ป่วยทุกรายและคนที่ไปร่วมงานเทศกาลทุกคน ทุกวันในสัปดาห์แรกและทุกสัปดาห์ เป็นเวลา 3 สัปดาห์
4. ประสานขอสนับสนุน Antitoxin 103 โดส (อังกฤษ 20 โดส, ศูนย์ควบคุมโรคแห่งชาติ (CDC) ประเทศสหรัฐอเมริกา 50 โดส, ญี่ปุ่น 23 โดสและ ชื่อจากบริษัทใน แคนาดา 10 โดส) ขณะนี้มีผู้ป่วยที่ได้รับ Antitoxin แล้ว 90 ราย
5. ส่งตัวผู้ป่วยที่ต้องใช้เครื่องช่วยหายใจจำนวน 17 ราย โดยทางเครื่องบินของกองทัพอากาศ มารับการรักษาที่โรงพยาบาล 7 แห่งในกรุงเทพมหานคร และอีก 8 รายไปรักษาที่โรงพยาบาลใกล้เคียง

มาตรการที่จะดำเนินการต่อไป

1. ขอทุกจังหวัดทำการสำรวจพื้นที่ที่มีการผลิตหน่อไม้ปี๊บ ตรวจสอบกระบวนการผลิต หากไม่มั่นใจเรื่องความปลอดภัย ให้เสนอผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อระงับการผลิตและจำหน่ายต่อไป
2. ขอทุกจังหวัดเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด หากพบผู้ป่วยที่มีอาการเข้าข่าย Botulism ให้รายงานและรีบสอบสวนหาสาเหตุ และหากต้องการ Antitoxin ให้ประสานขอการสนับสนุนจากสำนักโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค

ขอขอบคุณ

คณะเจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน โรงพยาบาลน่าน กองทัพอากาศที่ 3 กองทัพบก กองทัพอากาศ โรงพยาบาลราชวิถี รพ. รามาธิบดี รพ. ศิริราช รพ. จุฬาลงกรณ์ รพ. พระมงกุฎ รพ. วชิระ รพ. ภูมิพล รพ. ลำปาง รพ. มหาราชนครเชียงใหม่ รพ. พระพุทธชินราช พิชญ์โลก กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กรมการแพทย์ กรมควบคุมโรค องค์การอนามัยโลก (WHO) ศูนย์ควบคุมโรคแห่งชาติสหรัฐอเมริกา รัฐบาลอังกฤษ รัฐบาลญี่ปุ่น ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ

สามารถอ่านความรู้เกี่ยวกับโรค Botulism ได้ที่ <http://epid.moph.go.th>

ผู้เรียบเรียง นพ.ภูษิต บำรุงเสนา โครงการฝึกอบรมแพทย์ในสาขาระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา

สรุปการตรวจสอบข่าวการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์

ข่าวการระบาดใน/ต่างประเทศ

สัปดาห์ที่ ๑๒ ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๙

(Outbreak Verification Summary, 12 nd Week, Mar 19 - 25, 2006)

✓ เรียบเรียงโดย สุทธนันท์ สุทธชนะ* นสพ.การุณ ชนะชัย** พญ.ดารินทร์ อารีโยชัย*

* กลุ่มงานเฝ้าระวังสอบสวนทางระบาดวิทยา ** โครงการฝึกอบรมแพทย์ในสาขาระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา

✉ sut_chana@yahoo.com

ในสัปดาห์ที่ 12 ระหว่างวันที่ 19 - 25 มีนาคม 2549 สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานและตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

1. สถานการณ์ในประเทศไทย

1.1 ผู้ป่วยเสียชีวิต 1 ราย ภายหลังได้รับวัคซีนตับอักเสบบี ที่จังหวัดเพชรบูรณ์

เด็กชายอายุ 1 เดือน อยู่ที่อำเภอเขาค้อ เป็นบุตรคนที่ 2 บิดาและมารดาอาชีพทำไร่ มีอาการอาเจียน ชีตท้องอืด ตาคล้ำ หลังได้รับวัคซีนตับอักเสบบี เข็มที่ 2 Lot. No. 0330633 จากสถานีนอนัมย์ เป็นเวลา 2 ชั่วโมง ในวันที่ 19 มีนาคม 2549 หลังมีอาการเข้ารับการรักษาศูนย์นอนัมย์ เด็กหายใจไม่สม่ำเสมอ ผิวหนังบริเวณที่ฉีดขาดมีรอยแดง ส่งเข้ารับการรักษาศูนย์ที่โรงพยาบาลเขาค้อ ผู้ป่วยมีไข้ 37.7 องศาเซลเซียส หายใจหอบ ลำตัว แขน ขา และปลายมือปลายเท้าเขียว ท้องอืดแพทย์ได้ท่อช่วยหายใจ ส่งต่อไปรักษาที่โรงพยาบาลเพชรบูรณ์ และเสียชีวิตในวันเดียวกัน ไม่มีประวัติการเจ็บป่วยก่อนรับวัคซีนในครั้งนี้ ผู้ป่วยมีพัฒนาการปกติ ได้รับวัคซีนตับอักเสบบี เข็มที่ 1 แรกคลอดที่โรงพยาบาลเขาค้อ และได้รับวัคซีนบีซีจีที่สถานีนอนัมย์ หลังได้รับวัคซีนไม่มีอาการผิดปกติ รับประทานนมมารดาอย่างเดียว มารดาและย่าเป็นผู้เลี้ยงดู ในเบื้องต้น